

Maaginen Keski-Suomi

Pyhiä lehtoja, hiisiä, poppamiehiä, noitaukkoja ja -akkoja. Niistä on Keski-Suomen historia tehty. Mitä löytyykään kerrostalojen alta, luista ja ytimistä, kiveen hakatuista perinteistä, puuhun kaiverretuista nimikirjaimista? Entä, jos tälläkertaa ei suljettaisi silmiä, vaan koetettaisiin nähdä pimeässä, siellä, missä Ukko ylijumala, Väinämöinen ja transsiin vaipuminen on totisinta totta.

Ensin väitettiin, että Saraakallioiden maalaukset olisivat Johannes Valkosen kännipäissä maalaamia. Voin vain kuvitella, miten vainajat nauroivat haudoissaan: “Että tuo meidän Kuuvalon Jussiko olisi käynyt ne maalaamassa. Elä unta nää!”. Silti on helppo ymmärtää, miksi asiantuntija on näin ajatellut: Kuuvalon Jussin tiedettiin käyttäneen Saraakallioita tietäjän ja parantajan toimessaan.

Olihan Jussilla toki taipumusta vajota jonkinlaiseen horrokseen tuvan penkillä kököttäessä. Useimmiten se toki liittyi siihen, että hän näki minkälaista sairautta poteva henkilö oli tulossa hänen luokseen. Heti herättyään hän alkoikin valmistaa lääkettä ehtiäkseen ajoissa.

Kerrotaan, että sen aikaisessa Jyväskylässä lesken tytär makasi kykenemättä liikkutamaan edes pikkusormeaan. Leski lähetti viestiä Jussille. Kului tovi, kunnes leski arveli viestin ehtineen perille. Samassa hetkessä tytär kiinnitti lesken huomion varpaitaan heiluttelemalla.

Ei Jussi kuitenkaan kynnyismatto ollut: Kerran nainen oli ottanut lahnan Jussilta ilman lupaa. Kun nainen meni kotiinsa ja yritti tätä kalaa ruveta perkaamaan, ei hän onnistunut. Hän kiirehti palauttamaan kalan ja pyytämään anteeksi. Jussi hyvää hyvyttään antoi kalan naiselle ja pyysi, ettei enää ottaisi mitään omin luvun. Nainen palasi kotiin ja perkasi kalansa ilman ongelmia.

Matti Matilainen oli itseoppinut kansaneläinlääkäri, jolle aikalaiset olivat antaneet lempinimeksi Hieta-ahon Matti. Toki hän avusti vaivaisia ihmisystäviäänkin. Nuori Matti hankki itselleen jokaisen eläinten sairauksista kertovan kirjan. Ne vähäiset, mitä silloin oli saatavilla.

Onneksi Matti oli käytännön miehiä, eikä teoriatiedon puute paljoa menoa hidastanut. Jos ei kirjasta, niin sitten elämästä, Matti ajatteli ja teki ruumiinavauksen hevoselle. Kokemuksistaan hän kirjoitti muistiinpanoja.

Matin vastakohtana voidaan kaiketi pitää Määrmäen Santeria eli Aleksanteri Viinikaista, jonka parantajan taidot liittyivät nimenomaa kirjatietoon. Hänellä oli toki luontainen lahja ja vuosien varrelta kertynyt kokemus. Hänen puhutaan hoivanneen erityisen hyvin kuumesairaita käärein, ommellen haavoja ja parantaneen luunmurtumia.

Saarijärven tunnettu poppamies oli Kyyrän Jussi. Kirjastossaan hänellä oli suorastaan legendaarinen maagikkojen ohjekirja, Musta Raamattu.

Jussin hoitokeinot olivat yleensä kummastusta ja ihmetystä herättäviä. Mätäneviä kasvoja hän hoiti vaivaiskoivun ja suokanervan varsista sekä rukiintähkistä sidotulla sudilla. Hoidon jälkeen kasvoille ilmaantui paljon valkoisia pieniä matoja, joiden sanottiin aiheuttaneen mätänemisen. Täytyy muistaa, että näiden keinojen löytämisestä oli edesauttanut unennäkö ja viina.

Toinen unien näkijä oli Karisjärven Miina Korpilahdelta. Hänen luokseen hakeutui ihmisiä Helsingistä ja Viipurista asti hoitoon. Hän oli tunnettu kyvystään nähdä unta sairaasta ja tämän vaivasta ennen kuin sairas ehti Miinan luokse. Jotkut väittävät hänen parantaneen sairauksia, jotka ovat nykyään hankalasti parannettavissa, esimerkiksi ihosairauksia, reumaa ja hermosairauksia.

Yrttilääkkeensä Miina valmisti itse. Välillä hän saattoi terästää niitä apteekin lääkkeillä. Silloin tällöin Miina paransi potilaita kertoessaan taudin syyksi jonkun potilaan synnin, jonka Miina oli nähnyt unessaan.

Jämsässä sijaitseva Virmapyhän vuori on ollut tärkeä palvonta- ja uhripaikka. Siitä kertoo sekin, että sen juurella on tietävästi sijainnut Uhrilehto.

Perimätiedon mukaan jokainen jämsäläinen sotaanlähtijä on vienyt vuorelle oman kivensä. Ne ketkä palasivat, kantoiva omansa myös takaisin alas. Jäljelle jääneet kivet kertoivat kuolleiden lukumäärän.

Ehkä seuraavan kerran, kun kuljet metsässä ja näet jotain suurta ja mahtavaa, vaikkapa sen kallion, pysähdyt ajattelemaan, miltä se näyttäisi Wanhan Kansan silmissä. Ehkä sen luona todella asuu luonnonhenki tai miksei itse metsän jumala Tapio. Joku yksinäinen olento, jonka olemassaolo on kyseenalaistettu ja melkein unohdettu. Surumielinen olento, jota kukaan ei ole tervehtinyt pitkiin aikoihin.

